

Lærerveiledning

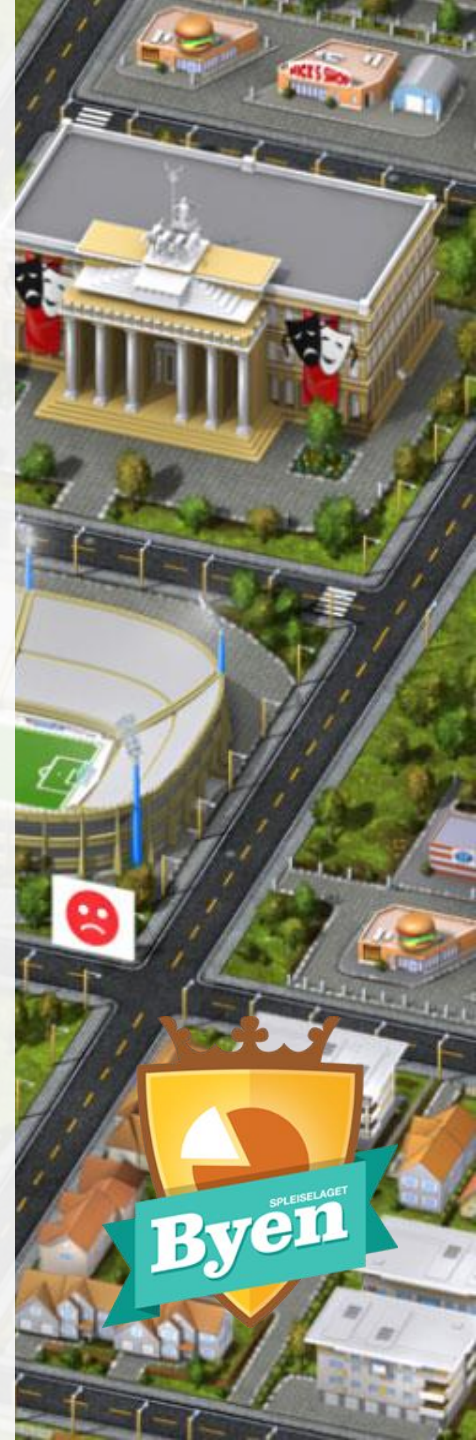
Et læringsspill for elever i ungdomsskolen
om samfunn, skatt og arbeidsliv

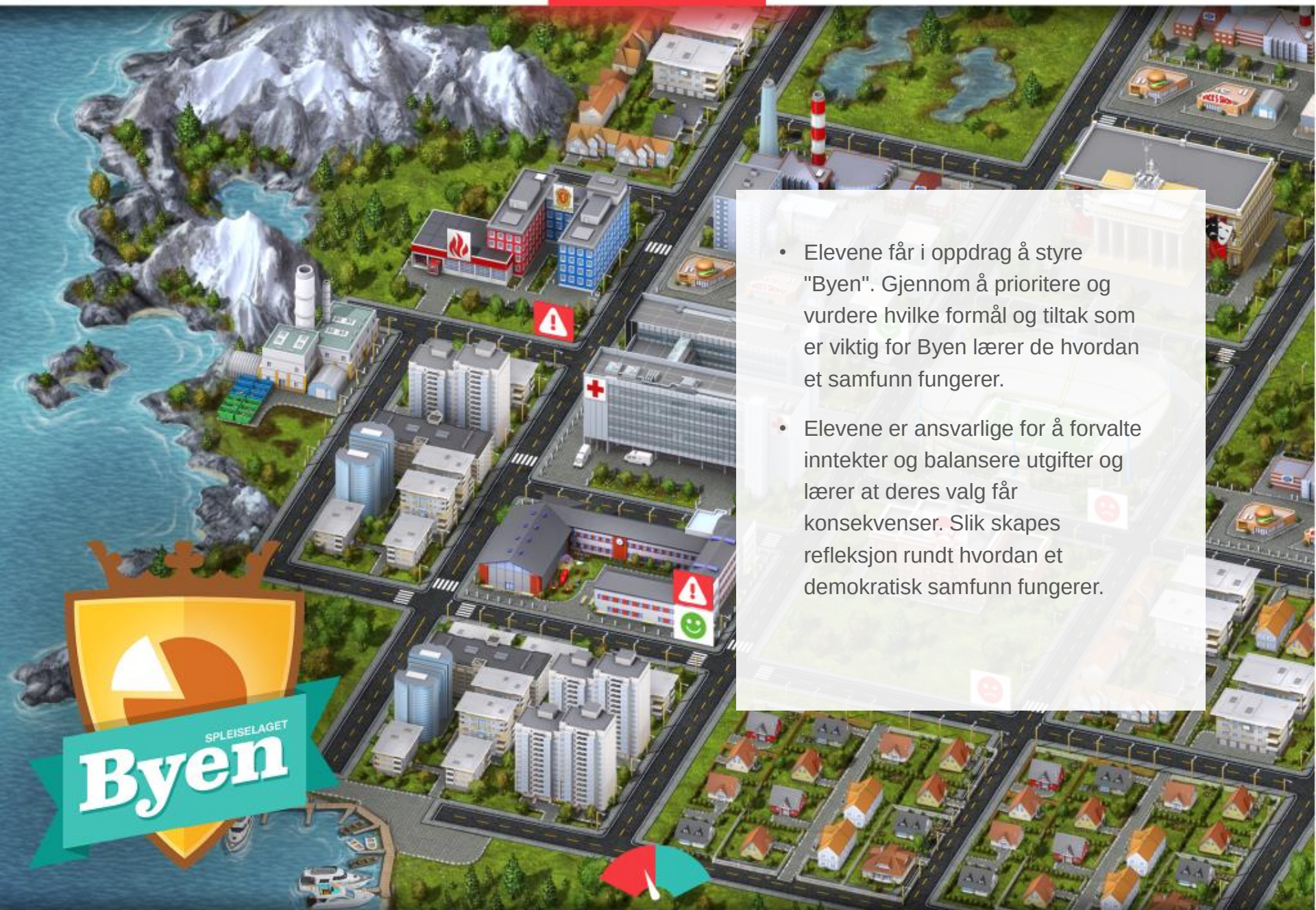
SPLEISELAGET.NO

Hvorfor spille Byen?

- En underholdende måte å lære på
- Dekker 6 kompetansemål i læreplanen
- Raskt og enkelt å sette seg inn i, ypperlig for vikarlærere
- Fremmer samspill, forståelse og refleksjoner i klassen gjennom quiz og diskusjonsoppgaver
- Fullverdig undervisningsopplegg med bred forankring

- Elevene får i oppdrag å styre "Byen". Gjennom å prioritere og vurdere hvilke formål og tiltak som er viktig for Byen lærer de hvordan et samfunn fungerer.
- Elevene er ansvarlige for å forvalte inntekter og balansere utgifter og lærer at deres valg får konsekvenser. Slik skapes refleksjon rundt hvordan et demokratisk samfunn fungerer.

Fakta om spillet

- **Gjennomføringstid:** ca 30 minutter + evt gruppeoppgaver
- **Målgruppe:** elever i ungdomsskolen. Kan også brukes som for- eller etterarbeid for elever i videregående skole i forbindelse med besøk av Spleiselaget
- **Undervisningsform:** kan spilles i små grupper (anbefalt) eller individuelt
- **Krav til forberedelser:** setter ingen spesielle krav til forberedelser.
- Kan spilles på iPad, PC eller Mac

Mål med spillet

Spleiselaget og samarbeidspartnerne har definert følgende mål med spillet. Elevene skal ha kunnskap om:

Hvordan det offentlige får sine inntekter, og hva det offentlige har av utgifter

Hva skatt og svart arbeid er

- Hvilke plikter man har som en deltager i samfunnet
- Hva det betyr at man jobber svart eller kjøper svarte tjenester

Prinsippene bak skatt for personer og næringsliv

- Skatt etter evne
- Velferdsgoder etter behov

Konsekvensene av svart arbeid og svart handel, både for

- Elevene selv (i et arbeidstaker- og forbrukerperspektiv)
- Samfunnet som helhet (det offentlige og næringslivet)

Hvorfor samfunnet trenger penger for å løse oppgaver og dermed hvordan skatt bidrar til dette

Spillet og kompetansemål i grunnskolen

Spillet «Byen» og de vedlagte diskusjonsoppgavene tematiserer flere ulike kompetansemål i læreplanen for grunnskolen. I tillegg tilrettelegges det for diskusjon, kritiske vurderinger, argumentasjon og formidling.

Norsk

Muntlig kommunikasjon:

Presentere norskfaglige og tverrfaglige emner med relevant terminologi og formålstjenlig bruk av digitale verktøy og medier. Delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon

Skriftlig kommunikasjon:

Orienter seg i store tekstmengder på skjerm og papir for å finne, kombinere og vurdere relevant informasjon i arbeid med faget

Geografi

Sammenligne størrelse, struktur og vekst i befolkninger og analysere befolkningsutvikling, urbanisering og flytting i nyere tid

Samfunnsfag

Reflektere over samfunnsfaglege spørsmål ved hjelp av informasjon fra ulike digitale og papirbaserte kilder og diskutere deres formål og relevans. Formulere spørsmål om forhold i samfunnet, planlegge og gjennomføre en undersøkelse og drøfte funn og resultat muntlig og skriftlig.

Samfunnskunnskap

Gi eksempler på hva samarbeid, medvirkning og demokrati innebærer nasjonalt, lokalt, i organisasjoner og i skolen.

Gjøre greie for politiske institusjoner i Norge og deres rollefordeling, og sammenligne dem med institusjoner i andre land. Beskrive hovedtrekk i norsk økonomi, og forklare hvordan denne henger sammen med den globale økonomien

Matematikk

Statistikk, sannsynlighet og kombinatorikk.

Finne og diskutere sannsynlighet gjennom eksperimentering, simulering og beregning i dagligdagse sammenhenger og spill.

Tall og algebra.

Gjøre beregninger om forbruk, bruk av kredittkort, inntekt, lån og sparing. Sette opp budsjett og regnskap ved å bruke regneark og gjøre greie for beregninger og presentere resultatene

Demokrati i praksis

Kartlegge og gi eksempler på demokratiske prosesser og beslutninger på skolen eller i lokalmiljøet

For mer informasjon besøk www.spleiselaget.no/byen

SPLEISELAGET.NO

Tekniske krav

Starte spillet

Gå til www.spleiselaget.no/byen

Her kan du laste ned spillet eller spille direkte i nettleseren.
Første gang vil du få beskjed om å laste ned en plug-in (Unity 3D)

Operativsystem

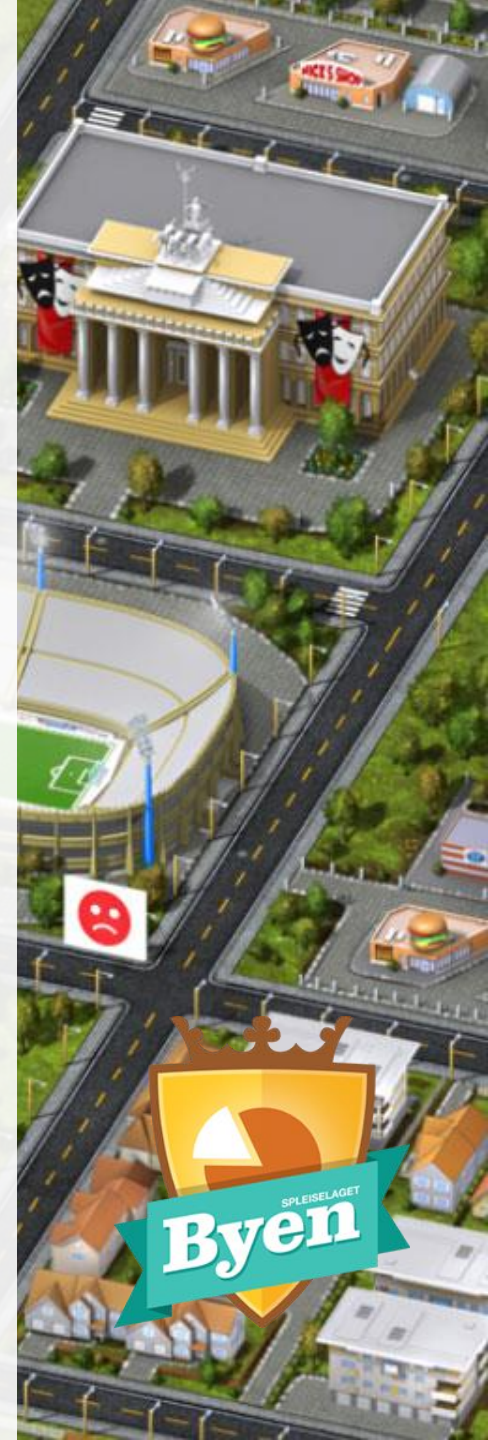
- Windows XP eller nyere
- OS X 10.5 eller nyere

Spesifikke krav

- Tilgang til å åpne spill/programmer på maskinen
- Minst 1GB RAM
- Minst 500 MB ledig diskplass

iPad

- Du kan også laste ned spillet fra App Store, og spille på iPad

Diskusjonsoppgaver

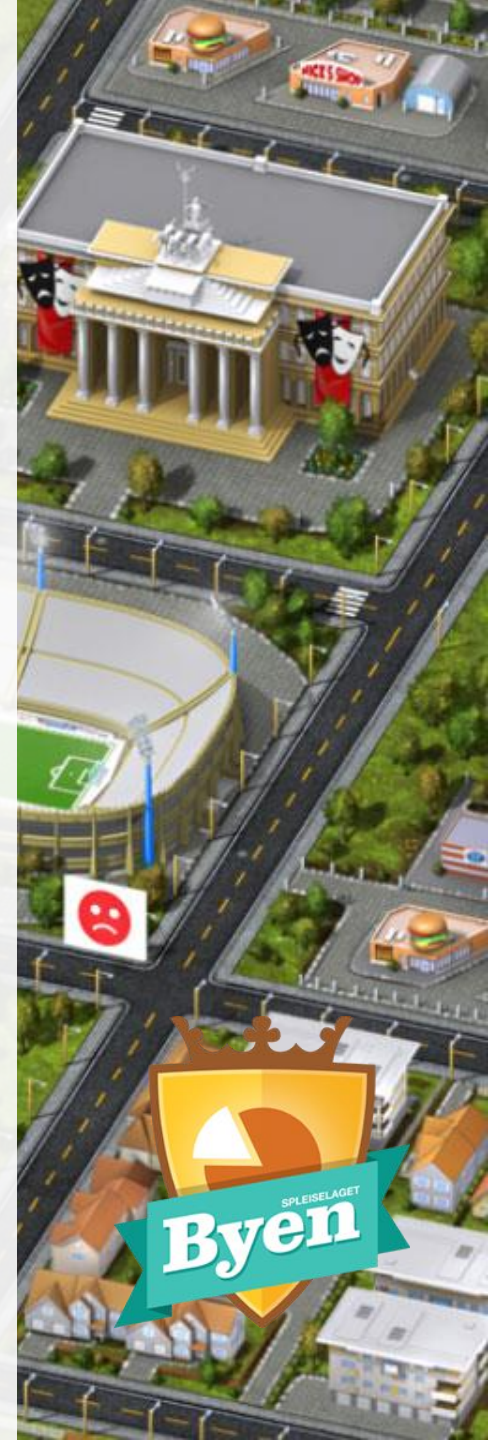
Forslag til oppgaver som både kan løses i grupper, i plenum eller individuelt.

Oppgave 1 - Etter valg av borgermester

Hensikt: La elevene reflektere over valgene de gjorde i Byen

Etter hvert valg fikk du som borgermester en oppsummering av perioden du styrte.

- Hva ble fremhevet som de viktigste grunnene til at du vant eller tapte valget?
- Tror du det er sånn i virkeligheten også?

Diskusjonsoppgaver

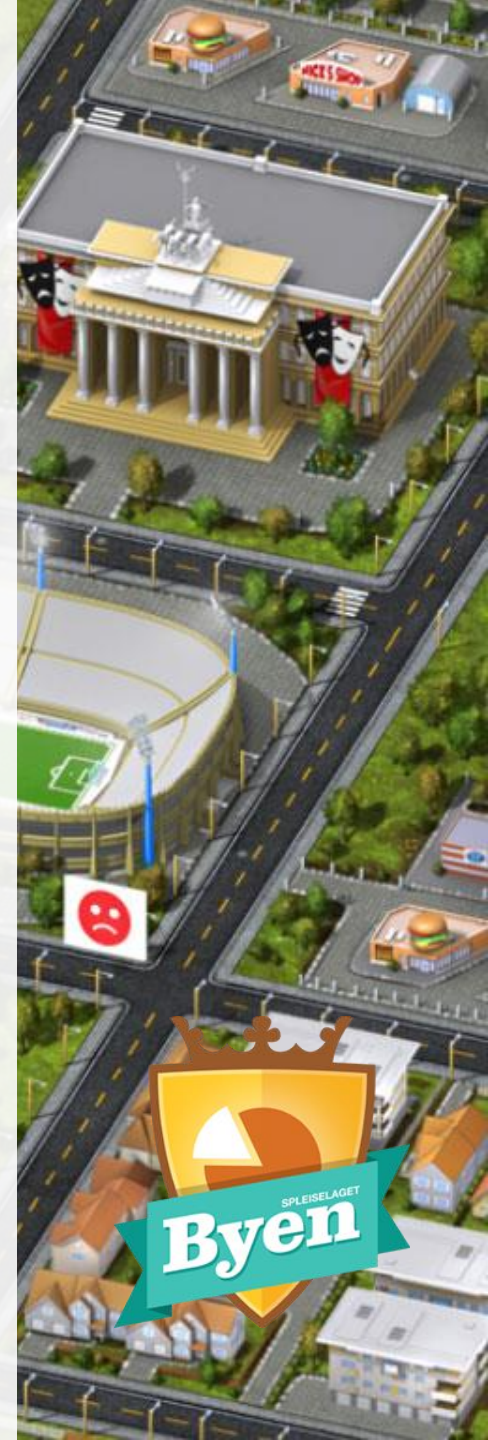
Oppgave 2 - Lokalsamfunn

Hensikt: La elevene reflektere over valgene de gjorde i Byen

Du har nå sett hvordan Byen styres, og hva de viktigste funksjonene i Byen er.

Ut fra det du har lært gjennom å spille, eller det du vet om lokalsamfunnet der du bor, svar på følgende:

- Hvilke funksjoner må eller bør være på plass i et lokalsamfunn for at det skal fungere?
- I spillet er det du som borgermester som bestemmer alt – både hva som skal bygges og hvor høyt skattenivå du vil ha. Hvem er det som bestemmer dette i det samfunnet vi bor i?
- Hvordan kan du være med på å påvirke avgjørelser i samfunnet?

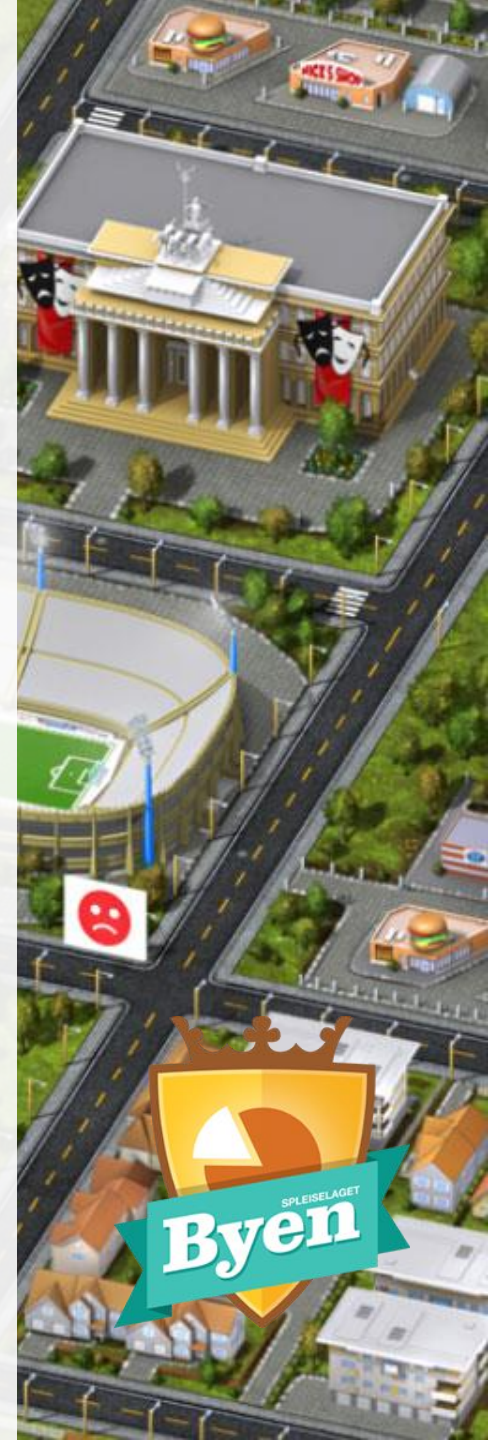
Diskusjonsoppgaver

Oppgave 3 - Vanskelige og viktige begreper

Hensikt: lære mer om grunnleggende begreper innen skatt og arbeidsliv.

Spillet Byen har en ordliste med ord og begreper som brukes i **spillet**. Disse går ofte igjen i forbindelse med politikk og arbeidsliv. Kan du finne ut hva disse ordene betyr?

- Skatt
- Moms
- Arbeidskontrakt
- Velferdsgoder

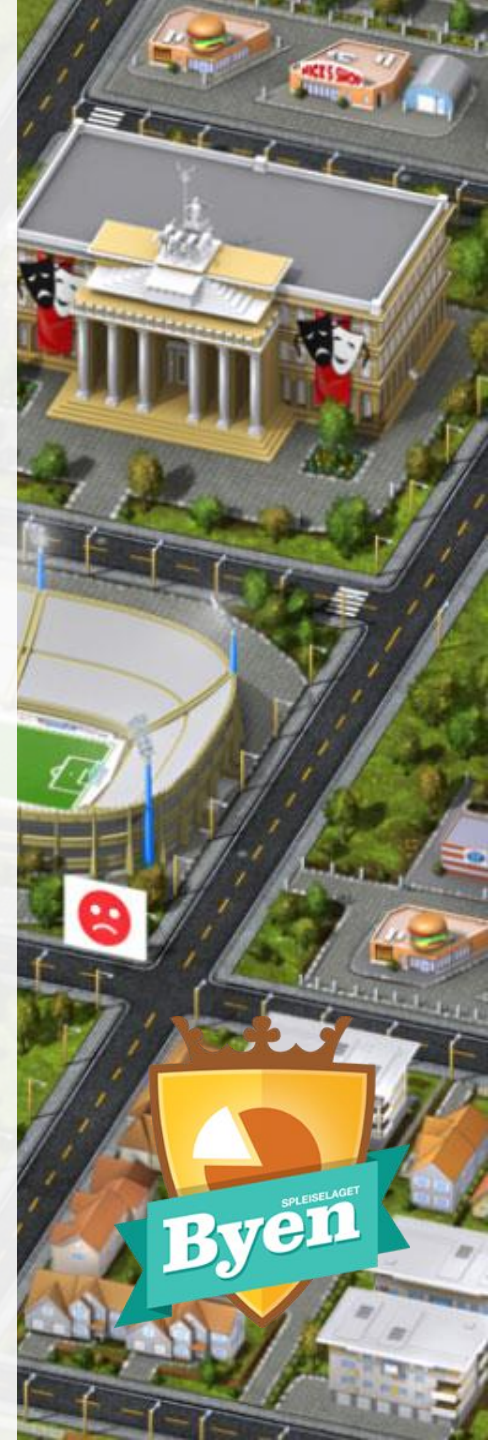
Diskusjonsoppgaver

Oppgave 4 - Svart arbeid

Hensikt: problematisere svart arbeid og konsekvenser av svart arbeid

Svart arbeid ble nevnt flere steder underveis i spillet.

- Hvordan vil du forklare hva svart arbeid er?
- Hvorfor kan svart arbeid få konsekvenser for et helt samfunn?
- Hvilke konsekvenser kan dette være?
- Hvilke konsekvenser tror du svart arbeid kan få for enkeltpersoner?

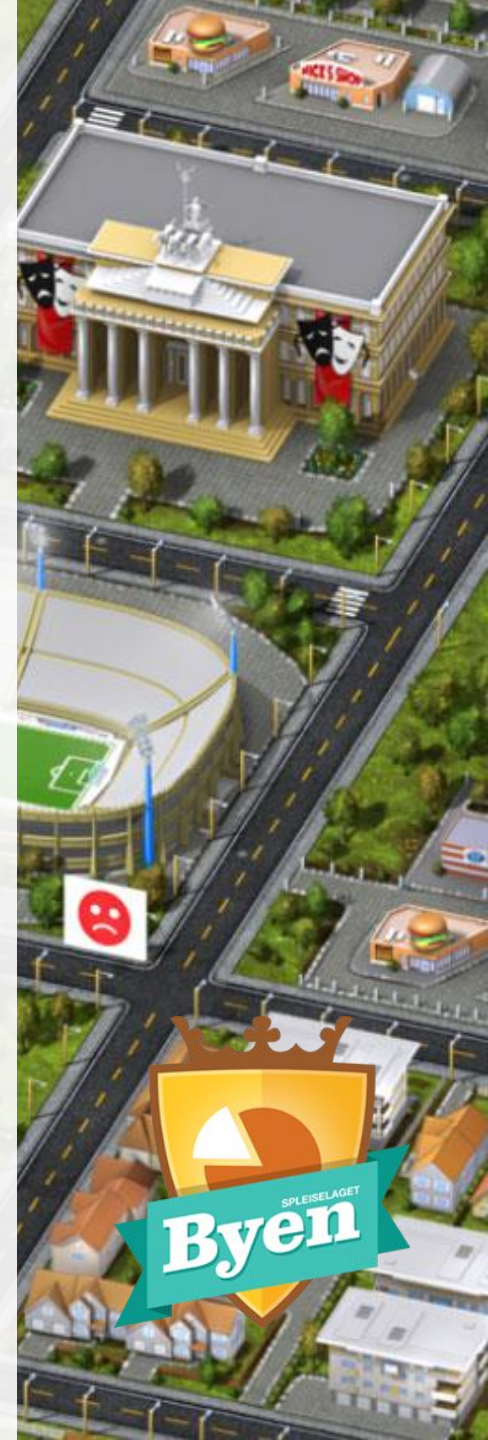
Diskusjonsoppgaver

Oppgave 5 - Skatt

Hensikt: gi økt forståelse for hva skatt er og hvorfor skatt er viktig.

Beskriv med egne ord hva skatt er og hvor skatteinntekter kommer fra.

- Hva brukes skatteinntektene til?
- Hvordan kan manglende skatteinntekter få konsekvenser for velferdsstaten?

Andre ressurser

Se filmen om spillet: www.spleiselaget.no/byen

Besøk nettsiden: www.spleiselaget.no

Besøk nettsidene til noen av våre samarbeidspartnere:

LO <http://www.lo.no/ung/>

NHO <http://www.verdenerdin.no/>

KS <http://ks-ung.no>

UNIO <http://www.unio.no>

YS <http://www.ys.no>

Skatteetaten <http://www.spleiselaget.no>

